

Heemkundekring Boxtel
Ons verleden wijst de weg naar de toekomst

Nieuwsbrief september 2008

Onze eerste lezing na de zomer is op dinsdag 9 september 2008 om 20.00 uur in Zaal de Adelaar, Baroniestraat 75 te Boxtel. Vincent Freriks geeft een lezing over een zeer Boxtels onderwerp: ons Duits Lijntje ofwel de NBDS.

De Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorweg-Maatschappij De Vlissinger Postroute

de geschiedenis van de spoorweg *Londen – Vlissingen – Boxtel – Gennep – Wesel – Berlijn*.
In 1867 vroegen de heren Van Meukeren en Verster (kantonrechter in Boxtel) een concessie aan voor een spoorweg van Boxtel via Gennep naar Kleef. In 1873 kon de spoorweg tussen Boxtel en Goch in gebruik genomen worden, in 1878 gevolgd door het baanvak Goch – Wesel. In de loop van de jaren zou de verbinding zich ontwikkelen tot een belangrijke internationale spoorweg die een grote rol zou spelen in het postvervoer en het vervoer van reizigers van Engeland naar vele bestemming in Europa, tot Sint Petersburg en Triëst toe. Tijdens de lezing wordt uitgebreid ingegaan op de geschiedenis van de lijn en de maatschappij, het vervoer en het rollend materieel van de maatschappij. Ook wordt aandacht besteed aan de plannen voor de aanleg van de spoorweg van Boxtel naar Antwerpen en de jarenlange strijd van de kleine maatschappij tegen de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, die in Boxtel de macht in handen had. De voortdurende financiële problemen van de NBDS en de Eerste Wereldoorlog leidden tot de ondergang van de NBDS. De lijn zou nog een rol spelen in de Tweede Wereldoorlog, maar de aftakeling was niet te stoppen. Anno 2008 is er geen verkeer meer op de lijn, maar er bestaan nog altijd plannen om het vervoer tussen Boxtel en Veghel te hervatten.

De spreker Vincent Freriks (Didam, 1957) is bibliothecaris en historicus. Sinds 1983, toen hij meewerkte aan het boek “Kruispunt” Beugen; de geschiedenis van de spoorlijnen Nijmegen–Venlo en Boxtel–Wezel, is hij actief gebleven op het gebied van de spoorweggeschiedenis van Limburg, het oosten van Noord-Brabant en het aangrenzende Duitse Niederrheinland. Hij publiceerde in 2003 het boek: “De IJzeren Rijn; Spoorwegverbindingen tussen Schelde, Maas en Rijn; 175 jaar spoorweggeschiedenis in Limburg 1828-2003”. In 2006 werkte hij mee aan het boek “Eisenbahnen am Niederrhein” waarin hij het hoofdstuk over de spoorwegverbinding van Venlo via Wesel naar Haltern voor zijn rekening nam. In 2007 publiceerde hij een boekje over de aansluiting van Venlo op het Duitse spoorweganet. Momenteel werkt hij aan een boek over Venlo als spoorwegknooppunt en aan een boek over de Nederlandsche Rhijnspoorweg-Maatschappij.

Het dikke en prachtig geïllustreerde boek van Vincent Freriks over de NBDS is te koop voor 30 euro. Hij brengt boeken voor de verkoop mee naar de lezing. Ook te koop bij Boekhandel Elckerlijc.

Vermeldenswaard is de prestatie van ons eigen bestuurslid Frans Tillie. Hij is helemaal verzot op spoorwegen - vooral het Duits Lijntje – en was een van initiatiefnemers van het spoor spektakel in 2000. Zijn droom om het 100 km lange spoorwegtraject van Wesel naar Boxtel nog eens te voet af te leggen heeft hij afgelopen zomer in een vijfdaagse tocht gerealiseerd.

Mededelingen

- **Lezingen** najaar 2008 op dinsdag om 20.00 uur:
14 oktober – lezing door Anton Neggens – Moord te Oirschot
25 november – lezing door Ruud van Nooijen - Fotografie
- Op dinsdag 5 augustus heeft Corry van den Brekel als gids haar laatste **kuiertocht** gelopen. Ze werd daarvoor door VVV en bestuur van de heemkundekring in de bloemetjes en cadeautjes gezet. Zeventien jaren liep ze met groepjes belangstellenden door Boxtel, ondertussen verhalen en feitjes vertellend en wijzend op het moois dat Boxtel te bieden heeft. Nogmaals hartelijk dank Corry. De nieuwe gidsen staan al in de startblokken: Joop Schuller, Hannie van Schijndel, Lisette Bol en Jan van Doorn.
- Op een van de mooiste avonden van het jaar, 25 juni, liepen we ruim 2,5 uur met een grote groep onder leiding van beheerder Frans Bevert door het **Wilhelminapark**. Gezien de positieve reacties voor herhaling vatbaar. Foto's op onze website www.heemkundeboxtel.nl.
- Op 4 juli brachten we met een grote groep een bezoek aan de twee mooie musea van Bernard Vekemans: het **Wasch&Strijkmuseum en Brabant Goedgemutst**.
- Het bestuur van de heemkundekring is ondermeer betrokken bij de gemeentelijke Erfgoednota; het gemeentelijke Culturele Platform / Boxtel beleeft; gemeentelijke Centrumplannen; het GroundTraceronderzoek op de kerkheuvel; archeologie; Religieuze Erfgoedwandeling; boekpresentatie NBDS in Wezel; opening pontje in Kasteren; Kuiertochten. We halen dan ook regelmatig de pers!

Open Monumentendag, thema Sporen

Het weekeinde van 13 en 14 september is het weer Open Monumentendag en gezien het thema 'SPOREN' doet Boxtel daar dit jaar uitgebreid aan mee. De heemkundekring heeft met ondersteuning van de Monumentencommissie een leuk programma en dankzij het speurwerk van Dik Bol kent Boxtel nu twaalf redoutes, in plaats van de al bekende twee.

Vanaf 1815 was koning Willem I vorst van een Verenigd Nederland, waar ook het huidige België deel van uitmaakte, maar in 1830 kwamen deze 'Belgen' in opstand tegen de koning en de Hollanders. De kroonprins trok in de tiendaagse veldtocht ten strijde tegen Antwerpen, waarbij hij weinig tegenstand van de Belgen ontmoette, maar de Fransen lieten duidelijk weten dat het leger van de kroonprins zich naar het noorden moest terugtrekken. Van 1831 tot 1839 hebben de troepen in Noord-Brabant gebivakkeerd. Voordat in april 1839 België als onafhankelijke staat werd erkend, werden in februari 1839 rondom 's-Hertogenbosch door kroonprins Willem II grootschalig verdedigingslijnes aangelegd en Boxtel speelde daar een grote rol in.

Op Open Monumentendag 13 september 2008 worden - voor één dag - de loopgraven, lunetten en redoutes weer zichtbaar gemaakt. In Boxtel lagen 12 verdedigingswerken die veelal de doorgaande wegen afsloten: de Heksenberg in park Molenwijk, de Esschebaan, de Jan van Brabantstraat, bij café de Kom, bij de ingang van Stapelen, bij de Konijnhooldsedreef, bij de Dommelbrug in de Mgr. Wilmerstraat en de Dommelbrug in de Bosscheweg, en bij de Hoogheemflats. De redoutes zijn nooit gebruikt, omdat de vrede zich al snel aandiende, maar omdat ze persoonlijk eigendom van de koning waren, hebben sommige de tijd doorstaan.

Tijdens Open Monumentendag worden op zaterdag 13 september alle twaalf redouteplekken gemarkeerd en met elkaar verbonden door een 6 km lange fiets- of wandelroute, waarbij u zelfs in particuliere tuinen komt. Deze route is te verkrijgen bij de bibliotheek, VVV en te downloaden op www.heemkundeboxtel.nl.

Om 12.00 uur is de opening van de Open Monumentendag met een kanonschot bij Kasteel Stapelen. Tussen 12.00-17.00 uur staan bij vrijwel alle redoutes gidsen, die de nodige informatie over dit stukje vergeten Boxtelse historie geven en het geheel met wegmarkeringen en oude kaarten aanschouwelijk maken.

En als klap op de vuurpijl zijn er de hele middag op Molenwijk optredens van het legeronderdeel waarmee in 1830 onze vrijheid bevochten is: de Halve Compagnie Artillerie der Schutterij van 's-Hertogenbosch, www.schutterij1830-s-hertogenbosch.nl. Ook voor kinderen is dit een heel leuk onderdeel, dus trommel de hele buurt bij elkaar en pak de fiets!

Terwijl de opstand in volle gang was, ontwikkelde de Belg Sax een nieuw muziekinstrument: de saxofoon en daarom wordt er 's middags bij Stapelen opgetreden met de saxofoon. In het weekblad Brabants Centrum wordt de komende weken uitgebreid aandacht besteed aan de redoutes en het programma van de open monumentendag, zie www.brabantscentrum.nl.

Op zondag 14 september kunt u in 1,5 tot 2 uur de **RELIGIEUZE ERFGOEDWANDELING** lopen. Deze route sluit aan op het landelijke Jaar van het Religieuze erfgoed. Op 24 juni is deze wandeling gepresenteerd, die gemaakt is door de Heemkundekring (Joop Schuller, Martien Dijkstra, Rini van Oorschot, Christ van Eekelen) en Cultuurbox. De RK. en Protestantse kerk en de Turkse en Marokkaanse moskee zijn op deze zondagmiddag open. De zeer mooi uitgevoerde route is te verkrijgen bij de bibliotheek en VVV of te downloaden van onze website www.heemkundeboxtel.nl

Op zondag 14 september is er van 13.00-17.00 uur in het Oertijdmuseum www.oertijdmuseum.nl Bosscheweg 80 Boxtel een **BRABANTSE BODEMVONDSTEN DETERMINATIEDAG**. Iedereen kan zijn Brabantse bodemvondsten gratis laten determineren met aansluitend gratis museumbezoek.

De laatste jaren zijn er in onze regio opmerkelijke vondsten gedaan uit de steentijd, bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen. Al deze vondsten tonen dat ons woongebied een veel rijkere historie heeft gehad dan gedacht. Mede naar aanleiding van de grote rijkdom aan archeologische vondsten bij 'In Goede Aarde' is onder de vlag van onze Heemkundekring een archeologische werkgroep gestart, die probeert om de geschiedenis onder onze voeten zo goed mogelijk te ontrafelen, de bodemvondsten te bestuderen, te bewaren en tentoon te stellen.

Op 14 september organiseert deze werkgroep een soort "Tussen Kunst en Kitsch" dag waar iedereen gratis zijn Brabantse bodemvondsten kan laten determineren en de waarde laten bepalen. Wie een of meerdere bodemvondsten meeneemt ter determinatie krijgt die dag gratis toegang tot het Oertijdmuseum en maakt bovendien kans om zijn vondst gratis te laten restaureren en/of tentoonstellen. Natuurlijk blijft u eigenaar van de vondst.

De aanwezige specialisten die uw vondsten zullen determineren zijn: Prehistorie: Nico Arts, archeoloog gemeente Eindhoven; Romeins: Godfried Scheijvens, Provinciaal archeoloog; Middeleeuwen: Ronald van Genabeek, archeoloog gemeente Den Bosch; Munten: Jan Pelsdonk, NUMIS/Geldmuseum Utrecht

Ook de buurgemeenten pakken op Open Monumentendag uit.

In **Liempde** is het Thema 'Geloven in Brabant, Sporen van het Liempdse Religieuze Erfgoed'. Op zondag start om 13:00 uur vanaf het Kerkplein, onder begeleiding van een gids, een fietstocht langs Liempdse religieuze tekens uit verleden en heden. De fietstocht duurt zo'n 2,5 uur. Meer info zie www.liempde.info doorklikken naar Kèk Liemt.

Esch heeft op zaterdag en zondag in dorpshuis De Es een expositie ingericht met voorwerpen die in Esch gevonden zijn in de

Romeinse graven, waaronder het Bacchusbeeldje, urnen en kommen. In **Haaren** worden plaatselijk opgegraven bijlen, scheven en munten getoond en is de Oude Toren te beklimmen.

Secretaris & ledenadministratie: Hanneke Meulenaars-van der Eerden, Liempdseweg 3, 5283 RB Boxtel, 0411-684586 secretaris@heemkundeboxtel.nl

Penningmeester: Frans van Susante, 0411-678103, penningmeester@heemkundeboxtel.nl

Website: www.heemkundeboxtel.nl .